Okayama kaj la Esperanto-movado: 120 jaroj da historio

La 11-a Azia-Oceania Kongreso de Esperanto
2025-09-21
Okayama, Japanio

GOTOO Hitosi

resumo

Okayama ludis la lulilan rolon por la Esperanto-movado en Japanio. En tiu regiono disvolviĝis diversaj esperantaj aktivadoj kaj naskiĝis pluraj elstaraj esperantistoj. En la prelego ni sekvos la 120 jarojn da historio, fokusiĝante al kelkaj elstaraj figuroj, kiel Edward Gauntlett, Yagi Hideo kaj Suzuki Masumi k.t.p.

enhavo

1. Longeta Enkonduko
2. Edward Gauntlett
3. Yagi Hideo
4. Suzuki Masumi
5. Konklude

1. Longeta enkonduko
Esperanto-Movado en Japanio, skiza historio

1887 La Unua Libro
1888 mallonga mencio en ĵurnala artikolo
Intertempe E enkondukiĝis tra pluraj kanaloj: sporadaj gazetartikoloj kaj izolitaj E−lernantoj
1905 La 1-a UK
1906 Komenco de la organiza Movado: Fondo de Japana E-ista Asocio (*La Japana Esperantisto*). La 1-a JK. La unua lernolibro kaj aliaj libroj.
1919 Fondo de JEI (*La Revuo Orienta*, 1920-)
Dum la intermilita periodo konsiderinda prospero de E-Movado en diversaj kampoj, sed la milito sufokis la movadon.

Esperanto-Movado en Japanio, skiza historio

1945 Renaskiĝo de la movado. La 32-a JK, Tokio
1956 50-jariĝo de la organiza movado
1964 La 18-a Somera Olimpiko, Tokio (la unua ekster Eŭropo kaj Nord-Ameriko)
1965 La 50-a UK, Tokio (la unua ekster Eŭropo kaj Nord-Ameriko)
1987 100-jara jubileo de E
2006 La 93-a JK (celebre al la 100-jara jubileo de la japana Esperanto-Movado)
2007 La 92-a UK, Jokohamo
2011 La 98-a JK (Komuna Kongreso en Songnam, Koreio)

Japanaj Kongresoj en Okayama

1923-08-31/09-03 La 11-a JK (la unua ekster la Tokia regiono)
1953-09-19/21 La 40-a (jubilea) JK
2006-10-07/09 La 93-a JK (celebre al la 100-jara jubileo de la japana Esperanto-Movado)
2025-09-20/22 La 112-a JK (La 11-a AOK)

enkonduke

La Revuo Orienta (1923.2)

LA REVUO ORIENTA 32

. Samideanoj tra-
on Kobe estas kore
i gvidataj de Kobe'aj
versaj komunikoj de
oj kun danko petataj.
A.— S-ro A. Takao
andan artikolon en
„Ĉûgoku Ŝinbun,“
„Kaimei-Kai“ (Mar-
) aranĝis kurson, 4-
Kjozon-Kasai-Domo;
onoj. Dum la kurso
alnovaj samideanoj,
ŝi, estro Kamo-Dist-
o Kacuji Nakamura,
irosima meteologiejo.
rosima Ateneo Espe-
國泰寺町海明會內)
Manĉurio) :—S-ro A.
noj Einsteinaj alvenis
kaj lokaj samideanoj

NIA DEKUNUA

INVITITA AL URBO OKAJAMA

Laŭ la invito de Okajamaj samideanoj la XI Kongreso de Japanaj Esperantistoj estas okazigota en Okajama, urbo memorinda en Esperantista historio, de la 31-a de Aŭgusto ĝis la 2-a de septembro, 1923. Pli detale en la sekvantaj numeroj.

第十一回日本大會

(岡山より招待)

岡山エスペラント會より本年度の第十一回日本エスペラント大會を招待し同地に於て、八月三十一日(天長節)より九月二日(日曜日)迄開催の豫定。各地同志の參加を望む。詳報は追て次號以下にて報道します。

enkonduke

RO (1923.3)

LA DEKUNUA

(1-a Komuniko.)

◎Loka Organiza Komitato elektita:
研究部: 尾坂政男
庶務部: 難波金之助、柴田自萩
普及部: 太田 會計: 松平
婦人部: 淺田夫人

◎Programo:
I-a tago, 31-an de aŭgusto. Vespere: la Malferma Soleno; Ĝenerala Kunveno de J.E.I. (發會式及學會總會)
2-a tago, 1-an de sept. Posttagmeze: Ekspozico de esperantajoj; Vespere: Publika kunveno de propagandaj paroladoj. (展覧會及公開普及講演會)
3-a tago, 2-an de sept. Ĝardenfesto en la publika ĝardeno „Kôrakuen“; komuna vespermanĝo. (後樂園に於て園遊會及晩餐會)
Postkongreso, la 3-an de sept. Ekskurso en motorboatoj tra la Enlanda Maro. (發動機船にて內海舟遊)

◎Adreso: Okajama Esperantista Societo, Sanbanĉo 20, Okajama.

enkonduke

Okajama estas Nürnberg en la Japana historio de la Esperantismo.
RO (1923.9)

En decembro 1888 la ĝis tiam Volapukista Nürnberger Weltsprachenverein decidis aliĝi al Esperanto kaj tiel tiu ĉi societo estis la unua Esperantista Organizaĵo [el vikipedio]

OKAJAMA

Urbo de nia XI-a.

Okajama estas Nürnberg en la japana historio de la Esperantismo. En tiu ĉi urbo komenciĝis la unua propagandado sistema. En la jaro 1906 S-ro Ed. Gauntlett, prof. de angla lingvo ĉe la VI. Nacia Klegio, Okajama, komencis tre sukcesan kurson de Esperanto kun 700 lernantoj, kiuj formis la fundon de la poste fondita J.E.A.

En la sama jaro, kiam okazis en Nürnberg la XV. Universala Kongreso okazas en Okajama nia XI. Kia stranga aranĝo de l' sorto!
El la tuta koro ni do salutas la urbon ka, la Kongreson!

enkonduke

RO (1923.10)

[10] LA REVUO ORIENTA 246

LA XI KONGRESO DE JAPANAJ ESP-ISTOJ

—En Okajama—

Unua Tago

Vendredo, la 31-an de Aŭg.

1) Malferma soleno, je 20 h. 10 m., en la Reprezentanta Domo de Okajama Gubernio.
Saluto de S-ro K. Namba, loka organiza komitatano de l' Kongr.
S-ro K. Kaŭahara, prezidanto de la X-a, proponas elekti D-ron K. Kroita kiel honoran prez. de la nuna kaj S-ron Namba kiel prez.
Saluto de la hon. prez.
Salutoj de lokaj reprezentantoj:
S-ro T. Juri el Tokio,
S-ro M. Mutô el Sendai,
S-ro G. Nita el Nagoja,
S-ro R. Itô de Nagoja Studentaro,
S-ro T. Torii, fama blinda esperantisto, el Cu,
S-ro H. Jagi el Kioto,

第十一回日本エスペラント大會

(岡山市に於て)

第一日

八月三十一日金曜日

一) 第十一回日本エスペラント大會發會式は午後八時十分岡山縣會議事堂に於て取り行はれた。
先づ大會地方準備委員難波金之助氏の挨拶あり、次で
第十回日本エスペラント大會々頭川原次吉郎氏開會の辭を述べ第十一回大會の名譽會頭として黒板勝美氏を、會頭として難波金之助氏を推せんす。
黒板名譽大會々頭の挨拶あり、各地代表者の挨拶に移る:
東京代表 由里忠勝
仙臺代表 武藤丸楠
名古屋代表 丹羽正久
名古屋學生聯盟代表 伊藤隆平
津市代表有名なる盲人エスペランチスト 鳥居篤次郎
京都代表 八木日出雄

Prezidanto: NAMBA Kinnosuke, konata ankaŭ kiel la promociinto de folklora rakonto de Momotaroo (persik-knabo) en Okayama, ligante la rakonton al la legengoj specife de la urbo.

enkonduke

f) Propono de S-ro S. Ren pri la nuligo de la Bulonja Deklaracio. Nediskutita.
d) Propono de R. H. Vaughan pri Orienta Kongreso Esperantista. Aprobita.
e) S-ro Sin-Ho-So bedaŭras, ke oni ne povis inviti la XII al Koreujo; li proponas inviti la XIII al Keijo kaj ankaŭ la Universalan Kongreson al la monto de Kongô-San. Lian proponon aprobas S-ro Ĵ. Kaŭahara.

カ) 連溫卿氏よりのブーロン宣言を廢棄すべしと云ふ提案。
議題に上さざることに決議。
キ) ヴォーン氏よりの日本に於て東洋エスペラント大會開催の建議。
協贊。
ク) 辛鳳祚氏明年第十二回日本エスペラント大會を朝鮮に招致出來なかたのは遺憾であるが、その代り明後年の第十三回大會に京城に開きたい、更に萬國エスペラント大會を朝鮮金剛山に催す様にしたいものであると述べらる。
川原次吉郎氏贊成を述べらる。

RO (1923.10)

enkonduke

Rupert Falkland von Vaughan [el Vikipedio]

Rupert Falkland (von) VAUGHAN, […] (naskiĝis la 5-an de julio 1878 en Singapore, Malajaj Kolonioj, mortis la 7-an de novembro 1958) estis brita esperantisto, metalurgiisto. […]

En 1905 li esperantistiĝis aŭtodidakte, kaj en 1906 fondis en Kolar unu el la unuaj grupoj de Hindujo, ankaŭ la unuan hindan Esperanto-gazeton, La Pioniro. […] En 1920 li migris al Japanujo, kie li deĵoris 5,5 jarojn kiel kontisto, konstante disvastigante nian lingvon; li multe kunlaboris kun la Pastro Inocento Seriŝev kaj la blinda Vasilij Eroŝenko. Tiam li denove migris al Sandakan, Nordborneo, kie post 20-jara deĵoro ĉe lignaĵa firmo li emeritiĝis kaj vivis kiel rentulo ĝis sia morto.

enkonduke

Sin Bong-jo (辛鳳祚, 신봉조,

alinome Espero Sin) 1900 – 1992

En 1927, Sin Bong-jo reaperis en Japanio, ĉi-foje en la urbo Sendai, kiel studento en la Imperia Universitato de Tohoku por studi la okcidentan (aŭ eŭropan) historion.

Parenteze la universitato de Tohoku estas la universitato, kie mi mem studis kiel studento kaj mi laboris. Sin Bong-jo estas tial granda antaŭulo por mi persone. Post la finstudo en la universitato li revenis hejmen en Koreion kaj fariĝis intruisto de virina liceo kaj poste ĉefdirektoro de la Instituto Ehwa(梨花).

13

enkonduke

第11回日本エスペラント大会第2日に後楽園でとった記念写真。本文中の<朝鮮京城の同志>辛鳳祚は前列左から3人目，<仙台の会員>武藤丸楠は後列左から2人目。立役者の難波金之助は後列右から2人目のヘルメット帽の人。（難波氏蔵）

Dimanĉe la 2-an de septembro, la partoprenantoj ĝardenumis en la fama ĝardeno Korakuen en la kongresurbo. La foto montras la partoprenantojn, inter kiuj Sin Bong-jo sidas ĉe la angulo en la antaŭa vico, la tria de maldekstre.

14

enkon

2025-09-20 fotite similangule

15

enkonduke

第11回日本エスペラント大会第2日に後楽園でとった記念写真。本文中の<朝鮮京城の同志>辛鳳祚は前列左から3人目，<仙台の会員>武藤丸楠は後列左から2人目。立役者の難波金之助は後列右から2人目のヘルメット帽の人。（難波氏蔵）

Vespere en tiu tago partoprenantoj havis bankedon en kafejo en la ĝardeno, kaj tiam ilin konsternis la novaĵo, ke en la antaŭa tago, la 1-an de septembro 1923, okazis katastrofa tertremo en la Tokia regiono kaj laŭdire la metropolo estis severe detruita.

16

2. Edward Gauntlett
(1868.12.4 - 1956.7.29)

1868 Nask. en Swansea, Kimrio.

1890 Venis al Japanio por labori kiel muzik-gvidanto en metodisma preĝejo en Tokio

1898 Edziĝis al Tsune, japanino.

1900 Eklaboris kiel anglalingva instruisto en la Sesa Nacia Kolegio en Okayama.

1941 Akiris japanan ŝtatanecon.

Konata ankaŭ kiel enkondukanto/pioniro en Japanio pri orgeno, tabloteniso, stenografio kaj esplorado de stalaktita kaverno.

17

Edward Gauntlett
(1868.12.4 - 1956.7.29)

1900 eklaboris kiel anglalingva instruisto en la Sesa Nacia Kolegio en Okayama.

1903 eklernis E-on (kun D. R. Mckenzie), instruis vid-al-vide al sia edzino, bofrato kaj konatoj, kaj jarojn (?) poste ekgvidis korespondan kurson kun entute ĉ. 600 lernantoj.

1906 Transdonis informojn de la lernantoj al D-ro Kroita Katsumi en Tokio, kio formis bazon por la fondo de la nova Japana Esperantista Asocio.

1906- Anglalingva instruisto en kolegioj en Kanazawa kaj poste en Yamaguchi, en universitatoj kaj kolegioj en Tokio.

18

Edward Gauntle

La Japana Esperantisto
Speciala Numero (1906.9)

LA
JAPANA ESPERANTISTO
(Oficiala organo de la Japana Esperantista Asocio)
日本エスペラント臨時増刊
エスペラントとは何ぞや
(Ekstra Eldono.) Tokio, Septembro, 1906. Pago 10 Senoj.

KAJIRO Yoshi (1871-1959)

Inter la Esperanto-lernantoj de Gauntlett troviĝis KAJIRO Yoshi, kristanino-edukistino. Tiam instruistino en la Knabina Lernejo Sanyoo, kie laboris ankaŭ S-ino Gauntlett.

1889 Eklaboris en la Knabina Lernejo Sanyoo Eiwa
1893-97 Studis en Masaĉuseco, Usono
1905? Lernis E-on de Gauntlett
1908-59 Lernejestro
1953 Salutparolado en la inaŭguro de la 40-a JK
(ankaŭ sonbenda mesaĝo de Gauntlett)
1958 Honora urbano de Okayama

20

3.YAGI Hideo (1899.8.18 - 1964.5.6)

1899 Nask. en Nisinomiya (inter Osaka k Kobe).
1914/17 Eksciis kaj eklernis Esperanton.
kunfondis E-klubon en la Tria Nacia Kolegio en Kioto, kaj poste aktivis en la Kiota Imperia Universitato.
1920- fojfojaj partoprenoj en E-aktivado en Okayama, kie loĝis lia fratino.
1922 kunkompilis la 1-an J-E-an vortaron
1929 vicprofesoro pri ginekologio, Kiota Imp. Univ.
1934 profesoro, Medicina Univ. de Okayama
1953 Kongresa prezidanto de la 40-a JK
1958 Rektoro de la Univ. Okayama (-1962)

Yagi Hideo (1899.8.18 - 1964.5.6)

1934 profesoro en la Medicina Univ. de Okayama
1937 Ŝtat-paga stud-vojaĝo al Eŭropo, partopreno en la 29-a (t.e. 50-jara jubilea) UK (Varsovio) (-1938)
1958 Rektoro de la Univ. Okayama (-1962)
1959 Vicpresidanto de UEA (-1962)
Prezidanto, komitato por pristudi la eblecon inviti UK, poste prezidanto de LKK de la 50-a UK (-1962)
1962 Prezidanto de UEA, la 1-a el ekster Eŭropo (-1964)
1964 forpaso
1965 La 50-a UK (Tokio)
2006 *Memorlibro pri Hideo YAGI* (okaze de la 93-a JK)
Lia filo, Fujio, fariĝis esperantisto.

22

4. SUZUKI Masumi
(1938.10.04 – 2016.05.04)

Profesie instruistino pri Kemio.

1938 Nask. en Tajvano, en E-ista/medicinista familio, kiel filino de NAKAYAMA Tomoo (1909-1989), bofilo de NISI Seiho (1885-1978), dum la vicprofesoreco de la patro ĉe la Imperia Univ. de Taihoku (Tajpeo).
1958 formale eklernis E-on
1965 Edziniĝis al SUZUKI Kunio, filo de SUZUKI Masao, disĉiplo de Nisi kaj amiko de Nakayama.
1970-aj jaroj Loĝis en Okayama, instruis en la mezlernejo Sanyoo (kiun iam Kajiro estris) kaj organizis kaj longe gvidis E-klubon. Inter ŝiaj lernantinoj estas S-ino SAKAMOTO Norie, kaj la E-aktivado en la lernejo daŭras.
1992 Forlasis Okayama kaj ekloĝis en Tokio. Poste estrarano de JEI ĉefe en eduka fako.

23

Suzuki Masao (1899 - 1981)

Bopatro de Masumi.

1917? Eklernis E-on.
1927 Vicprofesoro pri fiziologio ĉe la Medicina Univ. de Chiba (poste profesoro ĝis la emeritiĝo 1965).
1930–32 Ŝtat-paga gast-esploristo en Germanio
1931 Partopreno en la 23-a UK (Krakovo, Pollando)
1932 Partopreno en la 24-a UK (Parizo)
1962 Prezidanto de UMEA (-1964)

24

Suzuki Masao (1899 - 1981)

1930–32 Ŝtat-paga gast-esploristo en Germanio
1931 Partopreno en la 23-a UK (Krakovo, Pollando)
1932 Partopreno en la 24-a UK (Parizo)

23-a UK (kun Lidia Zamanhof)

24-a UK (internacia balo)

Konklude: el la saluto de la kongresa prezidanto Yagi por la 40-JK (RO 1953.12)

[…] estas devo, mi pensas, ke mi rakontu la naskiĝon de Esperanto en nia urbo, ne por fieri simple je la signifo de Okajama aktiveco, sed por gajni samtempe al aliaj ankaŭ novan forton kaj energion, entuziasmon por la estonta laboro necesa. […]

Ni sciu kaj konsciu nian taskon. Ni varmigu en ni la fervorecon al nia afero dum tiuj ĉi kongresaj tagoj. […] La sezono de aŭtuno nin ĉirkaŭas. Freŝa aero kaj serena ĉielo – ni enspiru la freŝan aeron kaj freŝan energion por Esperanto en la 40-a Jubilea Kongreso.